

دولت جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت انرژی و آب

پالیسی اداره منابع آب

کابل - افغانستان
28 عقرب سال 1385 مطابق
یکشنبه، 19/11/2006

2	مقدمه
4	اهمیت آب
6	تعریف منابع آب
7	زمینه تشکیلاتی سکتور آب
7	شرکای اصلی منابع آب در سطح دولت و نقش فعلی آنها
9	مقاصد کلی اداره منابع آب
10	مقاصد مشخص اداره منابع آب
10	بخش قانونی
11	بخش تشکیلاتی
13	بخش اجرایی
14	انسجام پالیسی ها در داخل مؤسسات سکتور دولتی
16	ملاحظات نهایی

مقدمه

وزارت انرژی و آب در ماه سنبله سال 1385 (مطابق اگست سال 2006 میلادی) چهارچوب کلی پالیسی "چهارچوب پالیسی استراتژیک برای سکتور آب" را انکشاف بخشید که در آن رهنمود های عمده برای سکتور آب در افغانستان ارایه شده بود. سند مذکور که در این اواخر از طرف شورای عالی تنظیم امور آب تأیید و منظور شده است به موضوعات اداره منابع آب، آب آشامیدنی، آبیاری، محیط زیست و این چنین مسائلی رسیده گی می نماید. با در نظر داشت چالش های متعددی که در برابر سکتور آب در کشور قرار دارد، این چهارچوب پالیسی اداره جامع منابع آب را مبتنی بر روش حوزه های دریایی پیشنهاد می نماید.

در چهارچوب پالیسی، سکتور آب نیاز به ایجاد پالیسی ها و استراتژی های مشخص برای سکتور های فرعی به ویژه در انکشاف اداره جامع منابع آب، آبرسانی و حفظ الصحه شهری و روستایی، آبیاری، نیروی آبی (برق) و دیگر استفاده های اقتصادی آب نیز شناسایی شده است.

به همین گونه، در سند مذکور ضرورت به تجدید نظر به قانون موجوده ملی آب و انکشاف قوانین و مقررات جدید نیز بیان گردیده است. بالاخره در چهارچوب پالیسی بیان شده است که باید به سکتور آب به شکل همه جانبه رسیده گی شود. این موضوع نشانگر آن است که سکتور آب متشکل از یک سیستم فزیکتی واقعی (منابع آب)، ایکوسیستم و زیربنای کاربرد آب و چهارچوب تشکیلاتی آن یعنی پالیسی ها، مقررات و قوانین می باشد. با این همه، وزارت انرژی و آب درک می کند که انکشاف روش همه جانبه برای سکتور آب کشور وقت زیادی را در بر خواهد گرفت. از اینرو به این باور است که تقویه مفکوره های مؤثر و مشخص برای مسایل مربوط به آب و ایجاد پنج اداره حوزه های دریایی در کشور، در آینده نه چندان دور گام نخست در راستا پیش گیری روش اداره همه جانبه منابع آب خواهد بود. چهارچوب پالیسی بر اساس اصول ذیل انکشاف داده شده است:

- پلانگذاری، انکشاف و اداره منابع آب به اساس مرز های حوزه های دریایی به اندازه مناسب غیر متمرکز خواهد بود.
- عرضه و توسعه خدمات آب به ادارات دولتی، خصوصی و کوپراتیفی مستقل و حسابده و اگذار خواهد شد تا خدمات قابل پیمایش آب را در یک ساحة مشخص جغرافیایی به مستهلکین یا مشترکین در مقابل قیمت مناسب عرضه و مصارف آن در درازمدت اعاده گردد.
- استفاده آب در جامعه در چهارچوب پالیسی شفاف با استفاده از کنترل، تنظیم و بلند بردن سطح آگاهی عامه، که باعث تقویه مؤثریت اقتصادی، تحفظ منابع آب و حفاظت محیط زیست می گردد، به طور پایدار صورت خواهد گرفت.
- فعالیت های انکشافی سکتور آب در تمام سطوح با سهم گیری ومشوره صورت خواهد گرفته که منتج به تأمین تعهد شرکا و فعالیت های پذیرفته شده در سطح اجتماع خواهد گردید.
- انکشاف مؤفقانه سکتور آب مستلزم تعهد در ارتقای ظرفیت های کاری، انکشاف استراتژی، تمویل بودجی، نظارت و ارزیابی، تحقیقات، خدمات معلوماتی و آموزش در تمام سطوح می باشد.
- وزارت انرژی و آب تلاش خواهد نمود تا به مسایل مربوط به منابع مشترک آب در داخل کشور و با دول همسایه جهت توزیع مؤثر و عادلانه منابع آب مورد استفاده جانبین رسیده گی نماید.

در چهارچوب پالیسی یک سلسله پالیسی ها و استراتژی های دیگر ملی بیان گردیده که برای اداره و انکشاف مناسب سکتور آب به آنها ضرورت وجود دارد. این ها شامل مسایل مربوط به زراعت، استفاده از زمین، پلان های ایجاد صنایع و سایر پلان های انکشاف اقتصادی و روش هایی که اثرات ناگوار روی منابع آب کشور دارا اند، می باشد. بالاخره، در این سند بین نهاد ها و مؤسسات دولتی و خصوصی به صورت آشکار تفاوت قابل شده و سفارش شده است تا مسئولیت های شان به صورت واضح تقسیم گردد. به طور فشرده، درین سند

توصیه شده تا دولت روی کنترل تقاضای آب، به حیث بخشی از اولویت های عمده خود در آینده، تمرکز داشته باشد، یعنی روی انکشاف پالیسی ها، مقررات و قوانین مناسب از طریق ایجاد و انکشاف نهاد های فعال و مستقل استفاده کنندگان آب، ارتقا و حمایه سکتور خصوصی خود کفا، که هر دوی آنها نقش عمده در عرضه خدمات و اداره و فعالیت کاربرد منابع آب خواهند داشت.

اهمیت آب

تا این اواخر اکثر مردم جهان فکر می کردند که منابع آب وافر بوده و می تواند به شکل نامحدود مورد استفاده قرار گیرد. اما، مطالعات اخیر نشان می دهد که آب یک منبع نادر و کمیاب است. در افغانستان، آب قابل دسترس به صورت مستقیم و غیرمستقیم بیش از حد به مصرف می رسد. استفاده مستقیم از آب شامل آبیاری، آبرسانی شهری و روستایی و حفظ الصحة محیطی آنها، نیروی آبی (برق) و دیگر استفاده های رهاشی آب، با یک قسمت کوچک آبرسانی برای صنایع می باشد. استفاده غیرمستقیم از سیستم آب شامل ترانسپورت آبی در رودخانه های عمده کشور، ماهیگیری و ماهی پروری و جمع آوری مواد غذایی از ایکوسیستم است. تأمین و حفظ ایکوسیستم خود از جمله استفاده کننده گان آب به شمار می رود. موارد استفاده و استفاده کننده گان مذکور منافع متفاوتی با در نظر داشت طبیعت شان دارند و در طی سال های جنگ و چندین مرتبه خشکسالی ها این تفاوت ها و منازعات بین ولایات، ولسوالی ها، روستا ها و در سراسر کشور افزایش یافته است. به همین گونه نبود دولت با ثبات و نهاد های خودکفای محلی در افغانستان توانایی و ظرفیت استفاده مؤثر از منابع مشترک آب را با کشور های همجوار بیش از پیش تضعیف کرده است.

از اینرو وظیفه عمده دولت شناسایی این گونه منازعات و رقابت های رو به افزایش بین موارد استفاده و استفاده کنندگان مختلف آب در کشور و حل مناسب آنها خواهد بود. در بعضی مناطق کشور کمبود آب باعث گردیده تا مردم نتوانند مصونیت غذایی شانرا تأمین نمایند که این موضوع باعث مهاجرت های وسیع از روستا ها به طرف شهر ها گردیده است. به همین منوال صدها و هزارها مهاجر و بیجاشده گان داخلی به روستا های شان بازگشته اند و بازسازی خانه ها و تأسیسات زیربنایی برای آنان فشار روی منابع قلیل آب را بیشتر نموده است. در صورتی که به زودی به وسیله نهاد های خودکفا و مؤثر و اتخاذ پالیسی ها و چهارچوب تنظیم کننده مناسب این مسایل تنظیم و کنترل نگردد، تقاضا برای بازسازی و زراعت یکجا با نیازمندی روبه افزایش به آب آشامیدنی صحی می تواند باعث حصول ناپایدار آب گردد.

با در نظر داشت وضعیت فعلی منابع آب کشور دولت تأکید می نماید که آب یک منبع کمیاب بوده، تحفظ، اداره و انکشاف سکتور آب روی زنده گی انسان ها، محیط زیست و انکشاف اقتصادی افغانستان اثر بارزی دارد.

در حال حاضر منابع آب به علت نبود اداره مناسب، حصول کنترل ناشده، استفاده غیر مؤثر از آب، آلوده گی و نبود قوانین و مقررات خیلی محدود است. علاوه تداخل صلاحیت ها و مسئولیت ها در مورد آب میان چندین وزارتخانه، اداره و انکشاف منابع آب را نظر به ممالک دیگر منطقه خیلی دشوارتر ساخته است. به گونه مثال مسئولیت دو جنبه عمده سکتور آب، یعنی آبیاری و آب آشامیدنی بین چهار وزارتخانه تقسیم شده است که هر کدام ادعای حق تنظیم، اداره و انکشاف سکتور آب را از دیدگاه خودشان دارند. این موضوع موجب گردیده تا ایجاد و انکشاف چهارچوب منسجم پالیسی و تنظیم کننده در سطح ملی خیلی مشکل و حتی ناممکن گردد، چه رسد به سطوح محلی و ولایتی.

لازمه پالیسی های مناسب انکشافی در افغانستان این است که آب به صورت عادلانه با نورم های اقتصاد آب توزیع گردد، طوری که نیازمندی های اجتماعی و محیط زیست را برآورده سازد و درعین حال ارزش اقتصادی آن نیز در نظر باشد. ازین موضوع چنین برمی آید که مسائل پالیسی که در ذیل بیان شده رهنمود اساسی برای اداره و انکشاف مناسب منابع آب میباشد:

- ◀ آب یک نیاز اولیه و اساسی است. هیچ انسانی بدون دسترسی به یک مقدار معین و معیاری آب زنده مانده نمی تواند. قسمت بیشتر روند رونده گی وابسته به قابلیت دسترسی به مقدار حد اقل آب مورد ضرورت می باشد.
- ◀ سیستم های منابع آب صرف در محیط های طبیعی که به مقدار کافی آب (تازه) را تجدید نموده بتواند باقی مانده می تواند. ازینرو صرف استفاده پایدار از آب تا اندازه بی اجازه داده شده می تواند که نسل های آینده بتوانند همان منابع آب را مورد استفاده قرار داده و آن را مانند نسل های قبلی شان تجدید نمایند.
- ◀ موارد دیگر استفاده از آب قابل مذاکره بوده و وقتاً فوقتاً و از یک جا تا جای دیگر مطابق به اتفاق نظر مردم محل تغییر یافته می تواند. به این منظور، اولویت توزیع آب می تواند در سطح حوزه دریایی به اساس نیازمندی ها و شرایط محلی در همان وقت تعیین گردد.

پالیسی دست داشته جهت بهبود اداره منابع آب، افزایش در استفاده مؤثر و مثر از این منبع نادر و کمیاب، تحفظ محیط زیست و سپردن مسئولیت بیشتر به استفاده کنندگان و شرکا مطرح گردیده تا به مسایل اساسی فزیک و تشکیلاتی منابع آب و نقش آنها در روند انکشاف اجتماعی و رشد اقتصادی رسیده گی نماید. در افغانستان موارد استفاده و استفاده کننده گان فعلی و آینده آب مستلزم تفاهم و معامله با تعداد زیاد جوانب ذریبط، مستهلکین و افراد ذینفع که هرکدام ارجحیت خویش را داشته، می باشد. ازینرو در آینده منابع آب و مؤسسات مربوط به آن باید طوری تنظیم و ترتیب شوند تا به تمام جوانب ذینفع و استفاده کننده گان آب به صورت اعظمی سهم داده شود. این موضوع اساس مالکیت آنها را که به نوبه خود سهم شان را در انکشاف زیربنای آب و مراقبت و به کار انداختن آنها به حد اعظمی می رساند، فراهم می نماید. این ها شامل سیستم های آبیاری، شبکه های آبرسانی، حفظ الصحة محیطی شهری و روستایی، انتقال آب و فاضلاب و تصفیه فاضلاب می باشد.

از این رو ایجاد و انکشاف نهاد های مؤثر و خود کفا برای استفاده کننده گان آب در سطح حوزه های دریایی، حوزه های فرعی دریایی و آبریزه ها در دهات، شهرها، در صنایع و دیگر سطوح اقتصادی پایدار بودن سرمایه گذاری روی تأسیسات زیربنایی را تضمین می کند. پایداری و مؤثریت چنین نهاد های استفاده کننده گان آب وابسته به ظرفیت شان در مراقبت و به کار انداختن زیربنای منابع آب به صورت مؤثر و با داشتن حد اکثر استقلال در اداره نهاد های مربوط شان به اساس رعایت پالیسی ها، قوانین و مقررات مناسب که به وسیله دولت طرح و تطبیق می شود، خواهد بود. به همین گونه لازم است تا مؤسسات دولتی و نهاد های استفاده کننده گان آب ظرفیت بهبود بخشیدن کارایی و مؤثریت شان را داشته و به نهادهای آموزشی مبدل گردند.

تعریف منابع آب

منابع آب به وسیله دو دوران آبی تعریف توضیح شده می تواند: "یکی دوران بزرگ هایدرولوژیک که عمدتاً وابسته به طبیعت است مثلاً دوران آبی در یک آبریزه ایکه در ساحه وسیع امتداد دارد و دیگری دوران کوچک آبی که عبارت از استفاده و انتقال آب در شهرها، خانه ها و صنایع است و به میزان کوچک واقع می گردد." (منبع تعریف: به سوی پالیسی مؤثر آب در منطقه آسیا و پاسیفیک. بانک انکشاف آسیایی، 1996).

قابلیت دسترسی به آب در زمان و مکان و کیفیت آن تا حد زیادی به مشخصات فیزیکی زمین، و به ویژه به ایکوسیستم بیولوژیک وابسته است؛ به طور مثال: جنگلات آب باران را در خود نگهداشته، طبقات آبی را تجدید و اعاده نموده، انتقال آب رودخانه ها را به موقع یکنواخت نموده و از فرسایش خاک جلوگیری می نماید. در مقابل، ایکوسیستم ها (سیستم های اکولوژیک) ارزش زیادی در اقتصاد رسمی و غیر رسمی دارد: برای به دست آوردن مواد غذایی و گوشت، برای زراعت و ماهی پروری، و بخش های خدمات حمایتی و سیاحت.

دوران بزرگ آب مستلزم داشتن تخصص مسلکی در آبشناسی، انجینیری هایدرولیک و ایکولوژی بحری و آبی می باشد. در مقابل، دوران کوچک آب به انجینیری آب و صحت عامه و تکنالوژی تصفیه کیمیایی و بیالوژیک ضرورت دارد.

منابع عمده آب در افغانستان به سه دسته تقسیم شده است:

- آب های سطحی: رودخانه ها، جهیل ها، یخچالها، مخازن
- آبهای عمیق: آبهای زیرزمینی، چشمه ها، کاریزها، چاه ها
- بارنده گی: برف، باران، ژاله، غبار (شبنم)

موارد عمده استفاده از آب عبارت از آبیاری زراعتی که بیشتر از 90 فیصد منابع قابل دسترس آب را به مصرف می رساند. استفاده آشامیدنی و رهاشی آب و صنعت (تا هنوز استفاده آن در کشور خیلی نا چیز است) که قسمت باقیمانده مصارف را در بردارد، می باشد.

ساختار تشکیلاتی سکتور آب

ساختار تشکیلاتی موجوده افغانستان پیچیده بوده و سکتور آب کشور نیز ساختار تشکیلاتی موجوده را منعکس می نماید. در حالی که برای تجدید ساختار مؤسسات دولتی مذاکرات و مباحثات در جریان است، به این سند پالیسی جهت در نظر گرفتن ساختار های فعلی ضرورت وجود دارد، زیرا ایجاد تغییرات اساسی در ساختار های تشکیلاتی به وقت زیادی نیاز خواهد داشت.

شرکای اصلی منابع آب در سطح دولت و نقش فعلی آنها

نکات آتی نمایانگر پیچیده بودن تدابیر تشکیلاتی در سکتور آب می باشد:

وزارت انرژی و آب

این وزارت مسئولیت انکشاف و اداره پروژه های تأسیسات آبی، انکشاف و اداره منابع آب کشور را به دوش دارد. بخشی ازین مسئولیت ها مشتمل بر اداره استیشن های هایدروپولوتیکی و هایدرومتریکی، جمع آوری و تلفیق ارقام به دست آمده از این استیشن ها و استفاده از این ارقام جهت ارزیابی منابع آب و انکشاف مدل های آبی حوزه های دریایی به حیث ابزار تصمیم گیری، سروی برف، جمع آوری و تحلیل ارقام هواشناسی در آبریزه ها برای تنظیم و انکشاف منابع آبی و حوزه های دریایی می باشد. همچنان این وزارت مسئولیت اداره ذخایر و بند هایی را که برای تولید نیروی آبی (برق) طرح گردیده اند، به دوش دارد. اداره ذخایر و منابع آب کثیرالاستفاده نیز مسئولیت این وزارت می باشد.

وزارت زراعت، آبیاری، مالداری و مواد غذایی

این وزارت مسئولیت تنظیم و اداره آب آبیاری داخل مزرعه، ترویج شیوه های جدید و مؤثر آبیاری داخل مزرعه، تعیین نرم آبیاری نباتات در سراسر کشور و سایر تحقیقات مربوط به استفاده از آب در زراعت و خدمات ترویجی را به دوش دارد.

وزارت احیا و انکشاف دهات

این وزارت مسئولیت انکشاف پروژه های آبیاری کوچک و انکشاف آبرسانی آب آشامیدنی برای روستا ها را به دوش دارد.

وزارت معادن

این وزارت مسئولیت انجام سروی های هایدروجیولوژی (آب و زمین شناسی) را که برای ارزیابی موجودیت آب های زیرزمینی در سراسر کشور لازم است، به دوش دارد. سیستم ثبت ارقام (دیتابیز) آب های زیرزمینی در وزارت موجود است. هم چنان تثبیت ذخایر آب های زیرزمینی، سیستم محافظت آنها از آلوده گی و تعیین ترکیب کیمیای و باکتریالوژیکی آب های زیرزمینی از وظایف وزارت معادن به همکاری وزارت صحت عامه و اداره ملی حفاظت محیط زیست می باشد.

وزارت انکشاف شهری

این وزارت مسئولیت پلانگذاری، انکشاف و تهیه آب آشامیدنی، رهائشی، ارائه خدمات شامل اعمار ساختمان های تصفیه و انتقال آب آشامیدنی و اعمار ساختمان های تصفیه و انتقال فضلاب در مراکز شهر ها را بدوش دارد. چون در چهارچوب انکشاف ملی آبرسانی آب آشامیدنی و رهائشی از اولویت های عمده به شمار می رود، این وزارت شریک عمده وزارت انرژی و آب در بخش انسجام و هماهنگی می باشد.

وزارت صحت عامه

این وزارت مسئولیت کنترل و بهبود کیفیت آب آشامیدنی در شهرها و روستاهای کشور مطابق نرم های پذیرفته شده به عهده دارد. هکذا تهیه رهنمود های تعلیمات صحی در مورد آب آشامیدنی و حفظ الصحه محیطی از جمله وظایف این وزارت می باشد.

اداره ملی محیط زیست

کنترل آب های سطحی از آلودگی و نظارت از کیفیت آن به عهده اداره ملی حفاظت محیط زیست می باشد.

با در نظر داشت تغییرات ممکنه تشکیلاتی در سطح ملی، وزارت انرژی و آب تدابیر تشکیلاتی ذیل را برای سکتور آب به حیث یک راه حل مطلوب برای ساختار پیچیده فعلی پیشبینی می نماید:

شورای عالی تنظیم امور آب

شورای عالی تنظیم امور آب به خاطر رسیده گی به مشکلات جوانب ذیدخل ایجاد و انکشاف پالیسی ها، استراتژی های ملی، قوانین، مقررات جهت هماهنگی بهتر در تنظیم و اداره منابع آب، پلان گذاری های همه جانبه حوزه های دریایی کشور به میان آمده و به صفت نهاد پالیسی ساز (سیاست گذار) و پلان گذار مرکزی برنامه های ملی آب را در سطوح مختلف برنامه ریزی می نماید.

نهاد های آبریزه ها:

شامل حوزه های دریایی، حوزه های فرعی دریایی، آبریزه ها و سایر بخش های مشابه برای اداره جامع آب (به استثنای عرضه خدمات) می باشد.

ارگان های عرضه خدمات آب:

به اداری اطلاق می گردد که ملکیت زیربناها (نه منابع آب) را در اختیار داشته، به صورت مستقل و مؤثر صاحب صلاحیت در ساحه کاری خود بوده، طوری که بتواند به صورت شفاف حسابدهی و مصارف خویش را اعاده نمایند.

شورای عالی تنظیم امور آب از طریق دارالانشأ خویش مسئولیت دارد تا مطابق لایحه وظایف* تصمیم اتخاذ نموده و گام های عملی را در جهت پیاده نمودن اولویت ها بردارد. مؤثریت و مثریت اقدامات فوق عمدتاً وابسته به ظرفیت های کاری ذیل خواهد بود:

1. رشد ظرفیت ها به منظور ارزیابی ارزش اقتصادی آب که مؤثریت استفاده آنرا تأمین نماید.
2. ظرفیت ارزیابی تأثیر پالیسی های سایر سکتور ها که اکثراً در تناقض نیز می باشد.
3. تخصص مسلکی و نظم تشکیلاتی که ممد نهاد های این سکتور بوده و به صورت مؤثر با مردم محل کار کنند.
4. تکمیل پالیسی سکتور آب با پالیسی های سایر سکتور ها مانند: بخش زراعت، ساختمان، صنایع و دیگر سکتور های اقتصادی که ضامن تمامیت و ایکوسیستم باشد.

* به لایحه وظایف شورای عالی تنظیم امور آب مراجعه گردد.

دورنما

دورنمای ما بهبود بخشیدن معیشت جامعه از طریق انکشاف جامع منابع آب با استفاده پایدار از آن با در نظر داشت نورم ها و معیار های پذیرفته شده بین المللی اقتصادی-اجتماعی و حفاظت محیط زیست می باشد.

هدف

هدف پالیسی انکشاف و اداره پایدار منابع آب از طریق دخیل ساختن تمام نهاد های استفاده کننده گان آب، می باشد.

مسائیل پالیسی

با در نظر داشت چالش های متعدد در سکتور آب دولت ضرورت موجودیت اداره و تنظیم همه جانبه و جامع منابع آب را درک نموده است. انکشاف روش اداره حوزه های دریایی توسط وزارت انرژی و آب، گام نخست در جهت اداره جامع آب می باشد. جهت عملی نمودن روند مذکور وزارت انرژی و آب اصول ذیل را در اداره همه جانبه آب در انکشاف این پالیسی اتخاذ می نماید:

- اداره و انکشاف منابع آب باید به صورت جامع، همه جانبه و پایدار جهت تحقق اهداف انکشافی که در چهارچوب انکشاف ملی و سایر اسناد موجوده توضیح شده است، تطبیق گردد.
- پلانگذاری، انکشاف و اداره منابع آب به اساس مرز های حوزه های دریایی به سطح مناسب غیرمتمرکز خواهد گردید.
- عرضه خدمات آب به ادارات دولتی، خصوصی و کوپراتیوی مستقل و حسابده که خدمات قابل سنجش آب را در ساحة مشخص جغرافیایی به مشتریان یا مشترکین عرضه می نمایند، محول خواهد شد تا مصارف خدمات آنرا در مقابل قیمت مناسب در درازمدت بتوانند اعاده نمایند.
- استفاده آب در جامعه در چهارچوب پالیسی شفاف - با کنترل، تنظیم و بلند بردن سطح آگاهی عامه که باعث تقویة مؤثریت اقتصادی، تحفظ منابع آب و حفاظت محیط زیست می گردد، به طور پایدار صورت خواهد گرفت.
- فعالیت های انکشافی سکتور آب در تمام سطوح با سهم گیری و مشوره صورت گرفته که به تضمین تعهد شرکا و فعالیت های پذیرفته شده در سطح اجتماع می انجامد.
- انکشاف مؤفقانه سکتور آب مستلزم تعهد در ارتقای ظرفیت های کاری، انکشاف استراتژی، تمویل بودجوی، نظارت و ارزیابی، تحقیقات، خدمات معلوماتی و آموزش در تمام سطوح جهت ارایه پاسخ مؤثر به نیازمندی های متغیر در سطح مرکز، حوزه های دریایی، حوزه های دریایی فرعی، پروژه ها، نهاد های خدماتی و مردم محل می باشد.
- آب های مرزی با در نظر داشت منافع ملی و مبتنی بر اصل عدالت تنظیم می گردد.

مقاصد کلی اداره منابع آب

- پذیرفتن این اصل که آب مالکیت عامه بوده و هیچ شخص یا سازمانی ادعای مالکیت آنرا کرده نمی تواند.
- ارتقای میزان توزیع عادلانه آب که به نیازمندی های محیط زیست رسیده گی می نماید و در عین حال ارزش های اقتصادی آن را درک می کند.
- ایجاد تفاهم بین جوانب و آگاهی عامه و پذیرفتن این اصل که سرحدات آبی به وسیله طبیعت و سرحدات سیاسی و اداری توسط انسان ها تعیین می گردد.
- تقویة اصل استفاده مؤثر و پایدار از آب.
- تضمین دسترسی خانواده ها به آب صحی به صورت دوامدار.
- تضمین پایدار تحفظ محیط زیست، به خصوص در موقعی که آب های زیر زمینی استخراج می گردد، از فاضل آب ویا آب های زابری استفاده به عمل می آید و هم چنان فاضل آب شهرها رد می گردد.

- ایجاد و انکشاف ادارات مناسب کاری جهت اداره و تنظیم مؤثر آب.
- تشویق و تقویت علاقه مندی و مسئولیت پذیری شرکا با استفاده از مشوره مناسب و سهم گیری آنها در تصمیم گیری.
- توسعه امور تحقیقاتی، معرفی و مروج ساختن تکنالوژی های مناسب و بهترین روش ها که اساس عملی را برای انکشاف پالیسی های آینده و افزایش مؤثریت استفاده از آب را فراهم می نماید.
- بازنگری و هماهنگ سازی قوانین و مقررات موجوده و ایجاد قوانین و مقررات مناسب جدید که نیازمندی های درازمدت اداره و استفاده منابع آب را مرفوع می نماید.

مقاصد مشخص اداره منابع آب

منظور از اداره جامع منابع آب عبارت از پروسه های تصمیم گیری در امور تنظیم و انکشاف منابع آب در موارد مختلف می باشد. درین پروسه تصمیم گیری، نیازمندی ها و خواسته های استفاده کننده گان و شرکا در نظر گرفته می شود، که در آن سه بخش وظیفوی قابل تشخیص است: قانونی، تشکیلاتی و اجرایی. تمام این بخش ها باید به شکل بهم پیوست و جامع تطبیق گردند.

بخش قانونی

وزارت انرژی و آب به حیث نهاد تسهیل کننده و تنظیم کننده به صورت مستقیم مسئولیت پلانگذاری ملی، ایجاد قوانین، مقررده ها و طرز العمل ها، پالیسی ها و استراتیژی های ملی، پالیسی های انکشاف تشکیلات به شمول انکشاف منابع بشری را در اجرا و انسجام با دیگر جوانب ذیدخل در سکتور آب به عهده دارد. مقاصد مشخص بخش قانونی شامل موارد ذیل است:

1. تهیه چهارچوب قانونی که تضمین کننده تطبیق پالیسی های مورد توافق و تهیه وسایل و میکانیزم های مناسب برای تطبیق آن می باشد.
2. مسایل مهمی که بین سکتور آب و سایر سکتورهای منابع طبیعی مشترک اند با ایجاد کمیسیون بین وزارت ها می تواند مطرح و حل گردد. این موضوع کیفیت و انکشاف پالیسی ها را تقویه نموده و روش جامع در روند احیا و انکشاف را تضمین می کند.
3. دولت وجایب خود را در قبال مسئولیت آب های مشترک و مرزی می پذیرد و آب های خود را مطابق به میثاق ها، مسئولیت ها و تفاهمنامه های بین المللی اداره و تنظیم خواهد کرد. سه دهه جنگ و شرایط نامناسب جیوپولیتیک در دهه های گذشته در افغانستان سد راه اعمار پروژه های انکشافی منابع آب گردیده است. ازینرو بهره برداری عادلانه از منابع آبی که از افغانستان منشأ می گیرد، تضمین کننده استفاده از منابع آب به اساس منافع مشترک می باشد.
4. انکشاف یک طرز العمل مناسب که تطبیق مؤثر قوانین و انکشاف نهاد های مربوطه را برای عملی نمودن روش حوزه های دریایی ممکن سازد.
5. وزارت انرژی و آب در پهلوی دیگر وزارت های ذیدخل نقش رهبری کننده را در انسجام و ایجاد ادارات حوزه های دریایی و دفاتر حوزه های فرعی دریایی خواهد داشت.
6. انکشاف قوانینی که سهم گیری و تصمیم گیری را به اساس منافع تمام شرکا تنظیم نماید. باید یک سیستم مناسب انتخاباتی را انکشاف داده تا نماینده گی تمام شرکا را در شورای تصمیم گیری حوزه های دریایی تضمین کند.
7. تعیین معیار های کیفیت آب.
8. این معیارها در مشوره با دیگر وزارت های ذیربط ایجاد و انکشاف داده خواهد شد.
9. انکشاف قوانینی که کنترول مؤثر کیفیت آب و استفاده مناسب از آب و مجازات در صورت تخلف از قوانین را ممکن می سازد.
10. برای اداره پایدار منابع آب باید یک سیستم مناسب نظارت و کنترول ایجاد و منظور گردد. در این سیستم باید نقش نهاد های تنظیم کننده و استفاده کننده گان در انکشاف، استفاده و کار برد منابع آب و هم چنان مجازات در صورت تخلف از قوانین به صورت روشن بیان شده باشد. موضوعات ذیل نظر

به شرایط ملی در نظر گرفته شده و عملی خواهد گردید: معرفی **حقاب** یا سیستم جواز آب، **انتقال** امتیاز **حقاب** و جواز. حکمیت و استیناف. کنترل، ایجاد پالیسی ها و مجازات.

6. واگذاری قدرت و صلاحیت به ادارات حوزه های دریایی جهت برداشتن گام های ضروری به خاطر تحفظ و نگهداشت منابع آب.

برنامه های تحفظ و نگهداشت آب و منابع آن در همکاری نزدیک با دیگر وزارت های ذیدخل انکشاف داده شده و عملی خواهد شد. توجه خاص به شیوه های جمع آوری آب، **کنترل فرسایش خاک** در ساحات بالا آب، **احیا جنگلات**، تغییرات در **الگوهای زراعتی** و معرفی نباتات مقاوم به خشکسالی مبذول خواهد شد. تطبیق این برنامه ها به وسیله ادارات حوزه های دریایی و دفاتر حوزه های فرعی دریایی منسجم خواهد گردید.

7. ایجاد **میکانیزم** های مؤثر و شفاف **حسابداری** در سه سطح اجرائیوی اداره منابع آب. چون اداره جامع منابع آب پدیده جدیدی در افغانستان است، حسابداری شفاف و مؤثر ادارات جدیدالتشکیل پیش شرط ایجاد و **تأمین اطمینان** استفاده کننده گان و شرکای آب در روش جدید خواهد بود.

8. تهیه مقررات که امکان **سهم گیری سکتور خصوصی** را در بخش های مختلف اداره منابع آب فراهم نماید.

امکانات سهم گیری سکتور خصوصی در **سکتور های فرعی سکتور آب** از قبیل نیروی آبی (برق)، آبرسانی و حفظ الصحة محیطی، اداره امور آبیاری، تأسیسات تصفیه آب و غیره وجود دارد. مشوره گیری از مشاورین و استفاده از قراردادی ها در پروژه های مؤقتی و کوتاه مدت از قبل صورت گرفته و سهم گیری سکتور خصوصی در پروژه های درازمدت با برنامه های انکشافی دولت در سکتور آب نیز تشویق خواهد شد.

9. آغاز کار **ارتقای ظرفیت های کاری** در سکتور منابع آب متشکل از انکشاف منابع بشری (مشمول بر تعلیم، آموزش، انکشاف حرفوی و امتیازات کارایی) و تقویة سیستم های اداری در تمام سطوح می باشد.

ظرفیت های کاری در ریاست منابع آب جهت انجام وظیفه تنظیم کننده آن در تهیه **نورم ها و معیار ها و مقررات** مربوطه برای تنظیم پایدار منابع آب ایجاد و به وسیله اداره سیستم جمع آوری ارقام در مورد آب، نمونه سازی توازن هاییدروجیولوژیک آب، تحقیقات، آزمایش کیفیت آب و نظارت از محیط زیست حمایه خواهد شد.

10. ارتقای نقش زنان و **مسائل جنسیت** در بخش های اداره آب در سطح نهاد ها و اهمیت **نقش زنان** در استفاده از آب به سطح عام پذیرفته شده است. نقش زنان در حل مشکلات از مردان متفاوت است و به **ارزش آن می افزاید**، که نقش فعال آنها را در بخش های اداره آب به هدف انعکاس دیدگاه های بدیل در سطح نهاد های اساسی لازمی می گرداند.

بخش تشکیلاتی

انکشاف سیستم اداره همه جانبه منابع آب دارای پروسه های از بالا به پائین و معکوس آن می باشد. درپروسه بالا به پائین عمده ترین فعالیت های کلیدی دولت عبارت از تحفظ منافع جامعه از طریق اتخاذ تدابیر مقرراتی جهت تحفظ منابع، ایکوسیستم ها و اطمینان از بهبود اجتماعی-اقتصادی می باشد.

مقاصد عمده بخش تشکیلاتی قرار ذیل است:

- ایجاد ادارات حوزه های دریایی
- تشویق ایجاد شورا های منتخب حوزه های دریایی از بین انجمن های استفاده کننده گان آب و شرکا.
- تأمین استقلال مالی شورا های حوزه های دریایی و فعالیت های تحت اجرای آن از طریق جمع آوری مصارف خدماتی و عواید.
- بلند بردن سطح انسجام با درخواست کمک از مؤسسات و وزارت های ذیدخل در سطح ولایات و ایجاد همکاری مؤثر بین ادارات ذیربط.

روش حوزه های دریایی پدیده جدیدی در افغانستان است. در **مرحله ابتدایی**، تا زمانی که شورا های حوزه های دریایی انتخاب و به کار آغاز نمایند، **مسئولیت کامل** به دوش ادارات حوزه های دریایی می باشد. زمانی که شورا های حوزه های دریایی آغاز به کار نمودند، ادارات حوزه های دریایی نقش مشورتی و عملیاتی را برای شورا ها خواهند داشت.

ادارات حوزه های دریایی به شورا های مربوطه در مورد تخصیص آب، مقدار جریان قابل دسترس، حفاظت محیط زیست و انرژی بالقوه **مشوره تخنیکي** و هکذا در امور پلانگذاری، ساختن بودجه، ایجاد قوانین و یا تغییرات و تعدیلات در قوانین آب، انسجام فعالیت ها و تهیه پالیسی مورد استفاده و استفاده کننده گان آب در حوزه های دریایی مربوطه مشوره کلی فراهم خواهد کرد. شوراهای حوزه های دریایی نهادهای تصمیم گیرنده و ادارات حوزه های دریایی مؤسسات تطبیق کننده آنها خواهند بود.

وزارت انرژی و آب ایجاد **ادارات حوزه های دریایی** را در پنج حوزه دریایی آغاز، مراحل **قانونی** آنرا طی و از آنها **حمایه** به عمل خواهد آورد و هم چنان به ادارات مذکور در ساحات پلانگذاری و انسجام و نظارت کارایی شان کمک خواهد کرد. به تعقیب آن کار ایجاد و قانونی سازی **شورا های منتخب حوزه های دریایی** آغاز خواهد شد.

مقاصد مشخص بخش تشکیلاتی

1. **انکشاف قوانین مناسب** جهت انسجام بین منافع مختلف و اتخاذ تصمیم در امور مختلف استفاده آب. قوانین مذکور **ظرفیت تصمیم گیری** را در سطح حوزه های دریایی فرعی که منافع موارد مصرف و استفاده کنندگان مختلف را می تواند منعکس نماید، فراهم خواهد نمود. پروسه تصمیم گیری به وسیله ایجاد **مقرره و نورم** ها و معیار های مناسب تقویه خواهد شد.
2. **انکشاف میکانیسم مناسب** جهت دسترسی به **معلومات قابل اعتماد** در مورد موجودیت، موارد استفاده و کیفیت آب های سطحی و زیرزمینی در حوزه دریایی فرعی. تشکیل **شبکه هایدرومتريک** و سنجش مقدار برف، معلومات درمورد **دسترسی به آب های سطحی** را بهتر در اختیار قرار خواهد داد. ایجاد **لاپراتوار** های اختصاصی آب، معلومات در مورد **کیفیت آب** را افزایش خواهد بخشید. در عین حال تحلیل ارقام آب های **زیرزمینی** از وزارت معادن برای تعیین موجودیت آب های زیرزمینی به کار برده خواهد شد. ایجاد **بانک ذخیره ارقام در مورد چاه ها** در سطح حوزه های دریایی، منبع دیگر معلومات در مورد دسترسی به آب های زیرزمینی به شمار می رود.
3. **انکشاف مدل های هایدرولوژیکی** حوزه های دریایی که امکان تحلیل طرح های مختلف را برای مداخله در موارد استفاده از آب در سطح حوزه دریایی، به خصوص برای حالات اضطراری مانند خشکسالی و سیلاب ها می دهد. با وجودی که **خشکسالی** کنترل شده نمی تواند، **مداخلات** مناسب در استفاده از آب اثرات خشکسالی را **کاهش** داده می تواند. تدابیر **نگهداری آب** یکی ازین گونه مداخلات بوده می تواند. اتخاذ تدابیری مانند بلند بردن **ظرفیت ذخیره** ساحات بالاآب از **شدت سیلاب ها** می تواند بکاهد. نمونه های مذکور می تواند به حیث شاخص های اثرات تدابیر متذکره روی شرایط اضطراری مورد استفاده قرار گیرد.
4. **انکشاف منابع بشری** در سطح حوزه های دریایی جهت تضمین ایجاد ظرفیت های کاری کافی برای ارائه پاسخ مؤثر به تقاضا های اداره منابع آب در پروسه های پلانگذاری، اداره، کنترل و انکشاف. **فعالیت ها** در سطح حوزه های دریایی دارای **جوانب متعدد** می باشد که در آن انجیران بخش های هایدرولوژی، هایدرولوجیولوژی، هایدرولیک، آبیاری، ساختمانی، آبرسانی، حفظ الصحه محیطی، نیروی آبی (برق) و افرادی مانند متخصصین محیط زیست، ایکولوژیست ها، حقوقدانان، اقتصاد دانان، متخصصین علوم اجتماعی، متخصصین زراعت و غیره دخیل اند. با این همه، با در نظرداشت ظرفیت های ضعیفی که درحال حاضر در سطح حوزه های دریایی وجود دارد، از **منابع بشری و ظرفیت های کاری موجود** در ادارات وزارت های ذیدخل در سطح ولایات و ولسوالی ها **استفاده اعظمی** صورت خواهد گرفت تا نیازمندی های ابتدایی و اساسی سیستم اداره جامع منابع آب برآورده شود.

5. وظیفه دیگر اجرایی تسهیل پلان های انکشافی حوزه های دریایی با سهم گیری فعال شرکا خواهد بود.

6. بالاخره، میکانیزم های خاص که ارتقا و حمایت عملی سهم گیری زنان را در نقش های رهبری کننده اداره آب در سطح تشکیلاتی متیقن می سازد، طرح خواهد شد.

بخش اجرایی

بخش اجرایی با نقش ها و مسؤولیت های سطوح حوزه های فرعی دریایی و آبریزه ها ارتباط دارد. هیئت های مدیره حوزه های دریایی و آبریزه ها مسؤولیت تنظیم موارد استفاده و استفاده کنندگان آب را نظر به قوانین اجرایی پذیرفته شده خواهند داشت. این سطح وظیفوی تضمین خواهد کرد تا به تقاضا ها و نیازمندی ها بصورت مؤثرتر و پایدار رسیدگی شود. فعالیت های مذکور روی استفاده یا کنترل آب برای مقاصد مشخص جهت برآورده ساختن نیازمندی های مشخص، به شمول آبرسانی و حفظ الصحه محیطی، آبیاری و انتقال آب، محافظت درمقابل سیلاب، نیروی آبی (برق)، آبرسانی برای صنایع، سیاحت و تفریح، ماهی گیری و ماهی پروری، کشتی رانی و تحفظ و احیاء ایکوسیستم ها تمرکز دارند.

ایجاد و انکشاف ساختار های مؤثر اداره در سطح اجرایی باید توانایی رسیدگی به نیازمندی های اجتماعی را بصورت مؤثر داشته و اصول ذیل در آن تطبیق گردد:

- به اصول تصمیم گیری سنتی و پروسه های دیموکراتیک احترام گذاشته شده و نقش آنها در اجرای پروسه های پلانگذاری با نهاد های محلی مردم روی استفاده پایدار از زمین و استفاده مؤثر و عادلانه از آب تقویه خواهد شد.
- استفاده از آب بشکل مؤثر و با مصرف کم از طریق سرمایه گذاری در تحقیقات عملی در مورد نیازمندی به انرژی، ذخیره و کیفیت آب، تصفیه و استفاده دوباره از فاضلاب، نیازمندی های محیط زیست و نیازمندی به آب آبیاری صورت خواهد گرفت.
- از سکتور خصوصی در ایجاد و انکشاف تکنالوژی های مناسب برای انکشاف منابع آب حمایت به عمل خواهد آمد.
- تمام فعالیت های سکتور خصوصی که بوسیله دولت تنظیم خواهد شد باید مطابق به نورم های ملی و بین المللی محیط زیست باشد.

وزارت انرژی و آب در همکاری نزدیک با ادارات مربوطه حوزه های دریایی وظیفه تنظیم کننده، تسهیل کننده و مشاورتی را درین سطح به دوش خواهد داشت. فعالیت مشخص وزارت انرژی و آب شامل بلند بردن سطح آگاهی عامه، ارتقا و تشویق استفاده مؤثر و مثمر از آب و حمایت از ایجاد و تقویت نهاد های استفاده کننده گان آب خواهد بود.

مقاصد مشخص بخش اجرایی

1. ایجاد فضای اطمینان نزد شرکا در خصوص سهم گیری و اخذ مسؤولیت در قسمت اداره اجرایی به سطح حوزه های فرعی دریایی و آبریزه ها.
2. فراهم آوری آموزش و تقویت نماینده گی استفاده کننده گان و شرکا، تا این که بتوانند به صورت مؤثرتر در سیستم اداره اجرایی عمل نمایند.
3. انکشاف سیستم مؤثر معلوماتی از طریق بررسی منظم تقاضا، استفاده حقیقی و دسترسی به آب از نگاه کمی و کیفی.
4. ارتقای نقش زنان در تمام جوانب اداره آب، استفاده و اداره مؤثر و مثمر از آب را بهبود و افزایش خواهد بخشید.
5. ایجاد و انکشاف پلان اداره اجرایی با سهم گیری تمام شرکا مؤثریت استفاده از آب را در سطح اجرایی بیشتر بهبود خواهد بخشید.
6. ایجاد سیستم مناسب مالی که بتواند برای اجراءات، مصارف حفظ و مراقبت و همچنان عرضه خدمات در سطح اجرایی تمویل کافی را تأمین نماید.

انسجام پالیسی ها در داخل مؤسسات سکتور دولتی

تطبیق مؤثر پالیسی ها و استراتیژی های ملی اداره آب عمدتاً وابسته به چگونگی هماهنگ ساختن آنها با پالیسی ها و استراتیژی های موجوده و آینده وزارت های ذیدخل می باشد. به این منظور دو سند پالیسی از وزارت های دیگر مطالعه شده و اثرات شان روی سکتور آب در فقرات ذیل مورد بحث قرار خواهد گرفت. درحالی که دیگر وزارت های ذیدخل در حال انکشاف چهارچوب های پالیسی خود خواهند بود، وزارت انرژی و آب امیدوار است که چهارچوب پالیسی آن، مخصوصاً در رابطه با آب، به حیث سند اساسی در نظر گرفته شود.

بخش انرژی وزارت انرژی و آب: پالیسی سکتور برق

یک عنصر مهم درین چهارچوب پالیسی نقش و مسئولیتی است که به سکتور خصوصی داده شده است: **"...افزایش ظرفیت تولید از طریق سهمگیری سکتور خصوصی..."**.. سند پالیسی به صورت واضح نقش دولت را بحیث تسهیل کننده و تنظیم کننده، که ازین به بعد نقش اجرا کننده در سکتور برق نه خواهد داشت، بیان مینماید. با این همه، تحت شرایط کنونی دولت باید مسئولیت رهنمایی اجراء کنندگان جدید را در مورد موضوعات متنازع به صورت مناسب به دوش گیرد.

وزارت زراعت و آبیاری: چهارچوب پالیسی استراتیژیک برای سکتور زراعت در افغانستان

در چهارچوب پالیسی سکتور زراعت تشکیل یک کمیسیون بین الوزارتی برای منابع طبیعی به حیث گام ضروری در جهت انسجام مؤثر در بین مؤسسات دولتی پیشنهاد شده است. به نظر می رسد که کمیسیون مذکور مشابه به شورای عالی تنظیم امور آب که در چهارچوب پالیسی وزارت انرژی و آب منحصیث اساس انسجام در سکتور، به ویژه در مسایل مشترک، پیشنهاد شده است، می باشد.

به همین منوال، در چهارچوب پالیسی سکتور زراعت ایجاد و انکشاف یک هیأت مدیره مؤثر برای سکتور منابع طبیعی به حیث وسیله انسجام در سطح مرکز، پیشنهاد می نماید. در حالی که وزارت انرژی و آب عدم تمرکز اداره آب را به سطح حوزه های دریایی پیشنهاد می نماید، ما ایجاد چنین هیأت مدیره یی را به سطح ملی منحصیث یک میکانیزم مهم برای انسجام مرکزی، تا زمانی که با پالیسی ها و تلاش های دولت در جهت عدم تمرکز مسئولیت های اداره و انکشاف در تناقض قرار نگیرد، بدیده قدر می نگریم.

در چهارچوب پالیسی سکتور زراعت به سهم گیری شرکاً نیز اشاره شده است: **"...پالیسی برای سکتور منابع طبیعی به اساس مشارکت با تمام شرکاً و سهم گیری مردم محل در اداره منابع طبیعی ایجاد خواهد شد..."** به همین گونه، پالیسی سکتور آب پیشنهاد می نماید تا شرکاً و استفاده کنندگان آب در پلانگذاری و پروسه های تصمیم گیری از طریق ایجاد شورا های حوزه های دریایی کاملاً دخیل ساخته شوند. ازینرو، به نظر می رسد که اصطلاح "سهم گیری" برای سهم گیری فعال و کامل مردم محل و شرکاً در پلانگذاری، پروسه های تطبیق و تصمیم گیری به کار برده می شود.

در پالیسی سکتور زراعت و پالیسی سکتور آب اهمیت انجمن های استفاده کنندگان آب، هم سنتی و هم جدید، در اداره آب و آبیاری بیان شده است. چالش عمده این خواهد بود که چگونه هر وزارت در ارتقا، ایجاد و

انکشاف چنین انجمن ها دخیل ساخته شوند. میکانیزم های مؤثر انسجام کیفیت فعالیت ها را بین مؤسسات این دو سکتور تقویه نموده و از تضاعف وجایب و صلاحیت ها جلوگیری نماید.

بالاخره، در پالیسی سکتور زراعت به اهمیت ایجاد کادستر در ارتباط به تغذیه دوباره ذخایر آب های زیرزمینی مشابه به روش پیشنهاد شده در پالیسی سکتور آب در جمع آوری معلومات به شمول موقعیت، کاربرد، سرعت استخراج و غیره چاه ها و ارهد ها در سطح حوزه های دریایی می باشد، اشاره می نماید. وزارت انرژی و آب با وزارت زراعت و آبیاری و دیگر وزارت های ذیدخل در رابطه با این موضوع کار خواهد کرد تا یک پلاتفورم مشترک را برای رسیده گی به مسایل آبهای زیرزمینی، به شمول ایجاد بانک معلوماتی ارقام در سطح حوزه های دریایی ایجاد نماید.

حالت منابع آب در افغانستان به مرحله رسیده است که لازم است تا تغییر کلی در شیوه های کنونی مصرف آب، آلوده گی و تهدید روبه افزایش خشکسالی و سیلاب فعالیت های متمرکز، عمیق و مرتبط به هم انجام یابد. این فعالیت ها که به هدف تحقق موضوع پایداری در استفاده از آب انجام می شود باید به اساس اصول رهنمودی ذیل بنا یافته باشد:

1. **کمبود آب:** آب تازه یک منبع محدود و آسیب پذیر، دارای اهمیت حیاتی برای ادامه حیات، فعالیت های انکشافی و محیط زیست می باشد. اداره مؤثر آب مستلزم روش همه جانبه که انکشاف اجتماعی و اقتصادی را با تحفظ ایکوسیستم های طبیعی مرتبط می نماید، می باشد. اداره مؤثر آب، استفاده زمین و آب را در سراسر ساحه آبریزه یا طبقه آبدار زیرزمینی باهم ارتباط می دهد.
2. **رشد نفوس:** رشد نفوس افغانستان در بین کشور های روبه انکشاف در بلند ترین سطح قرار است، که به این ملحوظ به آب بیشتر برای امرار حیات شان نیاز دارند. یکی از اولویت های ملی که اخیراً به وسیله دولت ارایه شده انکشاف بیشتر سکتور زراعت جهت تولید بیشتر مواد غذایی می باشد. سکتور زراعت به ذات خود بیشتر از 95 فیصد آب های قابل دسترس کشور را به مصرف می رساند. از مجموع آب هایی که برای سکتور زراعت مورد استفاده قرار می گیرد بیش از 50 فیصد آن در مسیر بین منبع آب و زمین زراعتی ضایع می گردد. اداره مؤثر آب به ابزار و میکانیسم هایی ضرورت دارد که بتواند استفاده اعظمی از منابع قابل دسترس آب و استفاده از روش های بدیل آبیاری را ممکن ساخته و از ضیاع مقادیر زیاد آب جلوگیری نماید.
3. **رقابت در استفاده از آب:** در 5 سال گذشته پروژه های بزرگ زیربنایی مانند سرک ها و دیگر ساختمان های زیربنایی مقدار قابل ملاحظه آب را به مصرف می رساند. با ازدیاد سرعت پیشرفت کشور به طرف رشد اقتصادی از طریق سکتور های دیگر اقتصادی از قبیل صنایع، رقابت هنوز هم میان موارد مختلف استفاده از آب بیشتر می شود. در حالی که رشد اقتصادی برای بهبود معیار های زنده گی در کشور ضروری می باشد پالیسی های ملی آب باید اساس توزیع آب را روی اولویت های ملی بنا نمایند.
4. **استقامت انکشاف و اداره منابع آب:** تا حال پالیسی های اداره و انکشاف منابع آب افغانستان بیشتر روی موضوع استفاده از آب تمرکز داشته تا روی موضوع منابع آب. به عباره دیگر پالیسی ها و پلان ها عمدتاً روی استفاده اقتصادی تر آب تمرکز داشته است نه روی استفاده از آب برای مدت طولانی تر. با در نظر داشت کمبود آب در فصل های خشک و خشکسالی یا در هنگام سیلاب، پالیسی های انکشاف و اداره آب در آینده باید در جهت ایجاد توازن بین گرایش به استفاده و گرایش به منابع به حیث بخشی از مفکوره انکشاف پایدار سمت داده شود.
5. **سهم گیری:** انکشاف و اداره منابع آب روی انکشاف کلی سکتور اثر دارد و مستلزم روش سهم گیرانه با اشتراک پالیسی سازان، پلانگذاران و استفاده کننده گان آب در هر سطح می باشد. کمپاین های بلند بردن سطح آگاهی عامه بین پالیسی سازان و استفاده کننده گان در مورد اهمیت منابع آب یک گام مهم در جهت تشویق و ارتقای سهم گیری آنها ضروری می باشد.
6. **ارزش اقتصادی آب:** آب باید به حیث یک متاع اقتصادی شناسایی شده و ارزش اجتماعی و اقتصادی آن درک گردد. ازینرو، باید پالیسی سازان حقوق اساسی تمام انسان ها را در دسترسی به آب آشامیدنی پاک و صحتی و حفظ الصحه محیطی در مقابل قیمت مناسب درک نمایند. شناسایی آب به حیث یک متاع اقتصادی کمک خواهد کرد تا به استفاده مؤثر آب تشویق و به ارتقای تحفظ و نگهداری منابع آب دست یابیم.
7. **اداره و انکشاف آب و مسائل جنسیت اجتماعی (جندر):** زنان در امور زنده گی روزمره بیشتر از مردان آب مصرف می کنند، که این به علت طبیعت شان است و هم چنان این به خاطری است که خانم ها اکثر فعالیت های روزمره خانواده ها را تنظیم می نمایند. نقش آنها منحیث فراهم کننده و استفاده کننده آب در انکشاف و اداره منابع آب اهمیت حیاتی دارد. تطبیق این اصل مستلزم پالیسی های مثبت و سازنده یی که به نیازمندی های مشخص زنان رسیده گی نموده و خانم ها را جهت سهم گیری در تمام سطوح اداره و انکشاف منابع آب به شمول پروسه های تصمیمگیری آماده و توانمند می سازد، می باشد.
8. **آب و محیط زیست:** آب اثر مستقیم روی محیط زیست دارد. آلوده گی آب و جریان کثافات مضر در مسیر آب دریا ها اثرات زیانباری روی طبیعت با نتایج جدی اقتصادی در قبال خواهد داشت و زندگی مردم را شدیداً متأثر خواهد نمود. ازینرو، ارزیابی زیست محیطی و معیار های اثرات استراتژی یک باید به تمام برنامه های انکشافی منابع آب تطبیق گردد و پالیسی سازان باید توازن عادلانه توزیع آب را برای مصارف انسان ها و محیط زیست تأمین نمایند.

9. **عدم تمرکز اداره آب:** اداره منابع آب پیچیده بوده، در آن سهامداران و شرکای متعددی دخالت داشته و مستلزم اداره چندین سکتوری می باشد. چون اکثر سکتورهای اقتصادی دیگر به آب وابسته اند حالات اضطراری از قبیل خشکسالی، سیلاب و حالات مشابه به آنها به تصمیم گیری عاجل درین مورد ضرورت دارد. اگر تمام تصامیم عمده وابسته به یک اداره مرکزی باشد، این موضوع میتواند اثرات سوء اقتصادی، اجتماعی و طبیعی از خود به جا بگذارد. ازینرو، ضروری است تا پروسه های اداره و تصمیم گیری به پایینترین سطح ممکنه، نزدیکتر به استفاده کننده گان حقیقی و مستهلکین، با درجه کافی صلاحیت غیر متمرکز ساخته شود.

10. **سهام گیری سکتور خصوصی:** تقاضا به آب در افغانستان رو به افزایش است و به سرمایه گذاری وسیع در زیربنای منابع آب ضرورت است. در حالی که ممکن دولت در ابتدا در اکثر زیربنا های منابع آب سرمایه گذاری نماید، به کار انداختن و اداره آنها باید به سکتور خصوصی منتقل شود. با این همه، سهام گیری سکتور خصوصی در به کار انداختن و اداره منابع آب و در عرضه خدمات آب نیز باید به وسیله دولت تنظیم گردد تا دسترسی عادلانه مردم محل به آب در برابر قیمت مناسب و قابل پرداخت تضمین گردد. سهام گیری سکتور خصوصی در اداره منابع آب به درک مناسب و میکانیزم های در داخل مؤسسات آب ضرورت دارد که سکتور خصوصی را تشویق و ترغیب نماید.

برای این که دولت بتواند مؤفانده اصول فوق الذکر را عملی نماید، وزارت انرژی و آب فعالیت های ابتکاری ذیل را منحیث گام های نخست در جهت اداره جامع آب شناسایی نموده است:

- تقویه/افزایش ظرفیت های کاری پلانگذاری و تطبیقی در داخل خود وزارت و تطبیق روند تجدید ساختار (اصلاحات اداری) ریاست های مربوطه وزارت انرژی و آب در قدم نخست.
- ایجاد شورای عالی تنظیم امور آب به حیث نهاد مرکزی انسجام.
- ترغیب، آغاز و تقویه نهادهای اداره آب در سطح مردم محل مانند میراب، اداره کاریز و دیگر انجمن های استفاده کننده گان آب.
- طرح پالیسی های کلیدی و مفکوره های مهم به حیث ابزار معرفی مؤفانده اداره جامع منابع آب. این ها شامل مفکوره های روشن در مورد روش حوزه های دریایی و تقسیم واضح مسئولیت ها و صلاحیت ها در هر سطح (حوزه - حوزه فرعی - آبریزه و دیگر سطوح آبریزه ها) می باشد.
- تطبیق مرحله امتحانی اداره جامع منابع آب با تأکید خاص روی ایجاد و انکشاف ادارات حوزه های دریایی به حیث یک روند آموزشی برای تقویه پالیسی ها و مفکوره های آینده.
- تشویق و ترغیب سکتور خصوصی برای سرمایه گذاری و ارتقای ظرفیت های کاری اداری و اجرایی در سکتور آب.

